

Національний юридичний університет імені Ярослава Мудрого

Військово-юридичний інститут

Кафедра кримінально-правової політики

СИЛАБУС

навчальної дисципліни

«Запобігання кіберзлочинності»

Рівень вищої освіти – перший (бакалаврський) рівень

Ступінь вищої освіти – бакалавр

Галузь знань – 26 «Цивільна безпека»

Спеціальність – 262 «Правоохоронна діяльність»

Спеціалізація – «Правоохоронна діяльність»

Статус навчальної дисципліни – обов'язкова

Рік набору – 2024

Харків 2024

Силабус навчальної дисципліни «Запобігання кіберзлочинності» для здобувачів вищої освіти першого (бакалаврського) рівня вищої освіти галузі знань 26 «Цивільна безпека» спеціальності 262 «Правоохоронна діяльність» спеціалізації «Правоохоронна діяльність». Харків: Нац. юрид. ун-т імені Ярослава Мудрого, 2024. 17 с.

Розробники:

Таволжанський Олексій Володимирович,
кандидат юридичних наук, доцент, доцент кафедри кримінології
та кримінально-виконавчого права;
Оболенцев Валерій Федорович,
кандидат юридичних наук, доцент, доцент кафедри кримінології
та кримінально-виконавчого права

Затверджено на засіданні кафедри кримінології
та кримінально-виконавчого права
(протокол № 14 від 10 червня 2022 р.)

Завідувач кафедри – Головкін Богдан Миколайович, доктор юридичних наук,
професор

Оновлену редакцію (зі змінами та доповненнями)
затверджено на засіданні кафедри кримінально-правової політики
(протокол № 10 від 30 травня 2023 р.)

Оновлену редакцію (зі змінами та доповненнями)
затверджено на засіданні кафедри кримінально-правової політики
(протокол № 10 від 11 червня 2024 р.)

Завідувач кафедри – Харитонов Сергій Олександрович, доктор юридичних
наук, професор

Дані про викладачів

Назва навчальної дисципліни	Запобігання кіберзлочинності
Статус навчальної дисципліни	обов'язкова
Викладач	Таволжанський Олексій Володимирович, доцент кафедри кримінально-правової політики, кандидат юридичних наук, доцент
Контактний телефон	+ 38-057-704-92-62
E-mail	o.v.tavolzhanskyu@nlu.edu.ua
Консультації	відповідно до розробленого графіку індивідуальних консультацій
Онлайн консультації	відповідно до розробленого графіку індивідуальних консультацій

Назва навчальної дисципліни	Запобігання кіберзлочинності
Статус навчальної дисципліни	обов'язкова
Викладач	Оболенцев Валерій Федорович, доцент кафедри кримінально-правової політики, кандидат юридичних наук, доцент
Контактний телефон	+ 38-057-704-92-62
E-mail	v.f.obolentsev@nlu.edu.ua
Консультації	відповідно до розробленого графіку індивідуальних консультацій
Онлайн консультації	Join Zoom Meeting https://us02web.zoom.us/j/2950854272?pwd=bW10ZVg2VXVsNUNiWFZlhiWnQvQT09 Meeting ID: 295 085 4272 Passcode: 4rghRI

Анотація навчальної дисципліни

Розкривається організаційно-правовий механізм запобігання кіберзлочинам, розуміння основних категорій і понять національної системи кібербезпеки. Аналізуються зміст і значення принципів забезпечення кібербезпеки. Окреслюється коло суб'єктів, які займаються запобіганням кіберзлочинів, встановлюються їх права й обов'язки. Послідовно аналізуються особливості запобігання окремим видам кіберзлочинів.

Мета та завдання навчальної дисципліни

Мета навчальної дисципліни – забезпечити фундаментальну теоретичну і практичну підготовку фахівців з правоохоронної діяльності у сфері запобігання

кіберзлочинам; оволодіння ними базовими знаннями, вміннями, навичками, комунікацією та автономією, які необхідні для розв'язування складних задач та практичних проблем охорони прав і свобод людини, громадянського суспільства і держави, протидії кіберзлочинності, забезпечення публічної безпеки і порядку тощо.

Завдання:

- формування системи теоретичних знань про інститут кібербезпеки, його змістовне наповнення;
- опанування інструментарієм інституту запобігання кіберзлочинам, базовими категоріями кібербезпеки;
- набуття вмінь щодо визначення стану кіберзлочинності: рівня, структури, динаміки та інших показників;
- вироблення навичок аналізу і дослідження прикладних проблем порядку формування та реалізації державної політики у сфері забезпечення кібербезпеки в контексті набуття (підтвердження) суб'єктивних прав та покладення на приватних осіб передбачених законом обов'язків;
- вироблення вміння щодо наведення характеристики класифікацій та видів кіберзлочинів, аналізу їх структури, визначення стадій та етапів, окреслення повноважень суб'єктів запобігання кіберзлочинам;
- розвиток навичок і умінь запровадження та застосування заходів запобігання кіберзлочинам.

Навчальна дисципліна у структурі освітньо-професійної програми.

Міждисциплінарні зв'язки

Пререквізити: «Теорія права», «Конституційне право України», «Правові основи діяльності органів кримінальної юстиції», «Професійна відповідальність правоохоронця», «Адміністративне право», «Цивільне право», «Кримінальне право», «Міжнародне право», «Кримінологія», «Основи організації та ведення боротьби в електромагнітному середовищі та кіберпросторі», «Правові основи інформаційної безпеки у війсьній сфері».

Кореквізити: «Право національної безпеки України», «Криміналістика», «Інформаційно-аналітичне забезпечення правоохоронної діяльності».

Постреквізити: «Засоби зв'язку та програмно-технічні комплекси підрозділів Державної прикордонної служби України», «Правові основи розвідувальної та контррозвідувальної діяльності підрозділів Державної прикордонної служби України», «Запобігання та протидія організованим та транснаціональній злочинності».

Очікувані результати навчання здобувача вищої освіти

У результаті засвоєння навчальної дисципліни здобувач вищої освіти має демонструвати такі результати навчання:

РН НД-1. Аналізувати понятійний апарат у сфері кіберзахисту, детермінанти та зміст кіберзлочинності.

РН НД-2. Співвідносити міжнародний досвід у сфері запобігання кіберзлочинам.

РН НД-3. Дискутувати зі складних правових проблем застосування європейських стандартів забезпечення кібербезпеки.

РН НД-4. Здійснювати дослідження правового регулювання у віртуальній сфері.

РН НД-5. Обґрунтовано формулювати свою правову позицію щодо принципів забезпечення кібербезпеки.

РН НД-6. Генерувати нові ідеї та використовувати сучасні стандарти для вдосконалення законодавства у сфері запобігання кіберзлочинам.

РН НД-7. Здійснювати порівняльно-правовий аналіз національних актів з іншими актами, спрямованими на запобігання кіберзлочинам.

РН НД-8. Інтегрувати знання про сутність запобігання кіберзлочинам, його місце в забезпеченні кібербезпеки.

РН НД-9. Демонструвати розуміння змісту правового статусу суб'єктів забезпечення кібербезпеки, особливостей їх участі в запобіганні кіберзлочинам.

РН НД-10. Аналізувати змістовне наповнення етапів і стадій запобігання

кіберзлочинам, визначати заходи запобігання кіберзлочинності.

РН НД-11. Демонструвати навички підготовки проєктів документів, спрямованих на забезпечення кібербезпеки, наводити їх обґрунтування.

РН НД-12. Демонструвати навички визначення стану кіберзлочинності.

Види навчальних занять та самостійна робота

№ п/п	Аудиторні заняття (контактні)		Самостійна робота (в годинах)
	Теми лекцій	Теми практичних занять	
1.	Основні цілі, напрями та принципи державної політики у сфері кібербезпеки.	Основні характеристики державної політики у сфері кібербезпеки.	2
		Історія кіберзлочинності та її запобігання: світовий досвід та вітчизняна практика.	4
2.	Кіберзлочинність в умовах повномасштабного російського вторгнення в Україну.	Особливості кіберзлочинності в умовах повномасштабного російського вторгнення в Україну.	4
3.	Стан забезпечення кібербезпеки на сучасному етапі.	Ефективність забезпечення кібербезпеки у сучасних умовах.	2
4.	Міжнародний досвід у побудові безпечного кіберпростору.	Міжнародний досвід забезпечення безпеки кіберпростору.	4
5.	Поняття і визначення кіберзлочину.	Визначення кіберзлочину: теорія та нормативне регулювання.	2
6.	Кіберзлочинність та її вимірювання.	Методики дослідження кіберзлочинності.	4
		Показники стану кіберзлочинності.	2
7.	Латентність кіберзлочинності.	Латентна кіберзлочинність: стан, детермінація, запобігання.	2
8.	Особа кіберзлочинця.	Особистісні характеристики кіберзлочинця.	2
9.	Детермінанти кіберзлочинності.	Детермінація кіберзлочинів.	2
10.	Запобігання	Заходи запобігання	4

	кіберзлочинності: поняття, зміст, значення.	кіберзлочинності.	
11.	Підходи до класифікації кіберзлочинів.	Класифікація кіберзлочинів: теорія та практичне значення.	2
12.	Характеристика кіберзлочинів, пов'язаних з контентом (змістом даних), розміщеним у комп'ютерних мережах (зокрема злочинів, пов'язаних з дитячою порнографією).	Характеристика кіберзлочинів, пов'язаних з контентом у комп'ютерних мережах.	6
13.	Характеристика кіберзлочинів, пов'язаних з порушенням авторського права і суміжних прав.	Характеристика кіберзлочинів, пов'язаних з порушенням авторських прав.	4
14.	Характеристика кіберзлочинів, зафіксованих в окремому протоколі (акти расизму та ксенофобії, вчинені за допомогою комп'ютерних мереж).	Поняття та кримінологічна характеристика кіберзлочинів, зафіксованих в окремому протоколі.	4
15.	Кіберзлочинність у сфері економіки.	Кіберзлочинність в економічній сфері.	6
	Усього		56

Самостійна робота здобувачів вищої освіти

Самостійна робота здобувачів вищої освіти здійснюється у таких формах:

- підбір та аналітичне дослідження рекомендованої, нової навчальної та наукової літератури, тематичних законопроектів, чинних актів законодавства України (релевантних змін до нього) та іноземних держав, статистичних даних, емпірики;
- підготовка до практичних занять;
- виконання практичних завдань; підготовка індивідуальних робіт (реферат, стаття, тези, есе й ін.);
- участь у конкурсах студентських наукових праць, турнірах;

- підготовка до всіх видів поточних контрольних випробувань (колоквиумів тощо);
- самотестування;
- підготовка до диференційованого заліку та ін.

Завдання та методичні рекомендації до самостійної роботи наведено у Навчально-методичному посібнику для самостійної роботи та практичних занять з навчальної дисципліни «Запобігання кіберзлочинності» для здобувачів вищої освіти першого (бакалаврського) рівня вищої освіти галузі знань 26 «Цивільна безпека» спеціальності 262 «Правоохоронна діяльність» спеціалізації «Правоохоронна діяльність».

Види індивідуальних робіт, вимоги до виконання та критерії їх оцінювання закріплені у Положенні про види та критерії оцінювання індивідуальних робіт здобувачів вищої освіти кафедри кримінально-правової політики.

Навчально-методичне та інформаційне забезпечення навчальної дисципліни

Нормативно-правові акти

1. Конвенція про кіберзлочинність від 23.11.2001 р. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/994_575#Text
2. Кримінальний кодекс України : Закон України від 05.04.2001 р. № 2341-III. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2341-14#Text>
3. Про Бюро економічної безпеки України : Закон України від 28.01.2021 р. № 1150-IX. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1150-20#Text>
4. Про електронну ідентифікацію та електронні довірчі послуги : Закон України від 05.10.2017 р. № 2155-VIII. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2155-19#top>
5. Про запобігання та протидію легалізації (відмиванню) доходів, одержаних злочинним шляхом, фінансуванню тероризму та фінансуванню розповсюдження зброї масового знищення : Закон України від 06.12.2019 р. № 361-IX. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/361-20#Text>

6. Про захист персональних даних : Закон України від 01.06.2010 р. № 2297-VI. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2297-17#Text>
7. Про інформацію : Закон України від 02.10.1992 р. № 2657-XII. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2657-12#Text>
8. Про національну безпеку України : Закон України від 21.06.2018 р. № 2469-VIII. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2469-19#Text>
9. Про Національну поліцію : Закон України від 02.07.2015 р. № 580-VIII. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/580-19#Text>
10. Про оперативно-розшукову діяльність : Закон України від 18.02.1992 р. № 2135-XII. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2135-12#Text>
11. Про організаційно-правові основи боротьби з організованою злочинністю : Закон України від 30.06.1993 р. № 3341-XII. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/3341-12#Text>
12. Про основні засади забезпечення кібербезпеки України : Закон України від 05.10.2017 р. № 2163-VIII. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2163-19#Text>
13. Про рішення Ради національної безпеки і оборони України від 14 травня 2021 року «Про Стратегію кібербезпеки України» : Указ Президента України від 26.08.2021 р. № 447/2021. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/447/2021#Text>
14. Стратегія кібербезпеки України. Безпечний кіберпростір – запорука успішного розвитку країни : затв. Указом Президента України від 26.08.2021 р. № 447/2021. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/447/2021#Text>

Література

Основна література

1. Богатирьов І. Г. Актуальні проблеми запобігання кіберзлочинності в Україні. *Економіка. Фінанси. Право*. 2022. № 10/1. С. 13–17.

2. Гавловський В. Д. Аналіз стану кіберзлочинності в Україні. *Інформація і право*. № 1(28)/2019. С. 108–117.
3. Захист прав, приватності та безпеки людини в інформаційну епоху : монографія / за заг. ред. В. Г. Пилипчука. Київ-Одеса : Фенікс, 2020. 260 с.
4. Тарасюк А. В. Кібербезпека України на сучасному етапі державотворення: теоретико-правові основи : монографія. Київ; Одеса : Фенікс, 2020. 404 с.
5. V. Tsytko, K. I. Aliexsieieva, I. A. Venger, O. V. Tavolzhanskyi, N. I. Galunets, A. V. Klyuchnik. Information policy of the enterprise as the basis for the reproduction of human potential in the structure of public social interaction. *Journal of Advanced Research in Law and Economics*. 2019. Vol. 10. Issue 6. P. 1664–1672.
6. Viacheslav V. Vapniarchuk, Iryna I. Puchkovska, Oleksii V. Tavolzhanskyi, Roman I. Tashian. Protection of ownership right in the court: the essence and particularities. *Asia life science*. Supplement 21(2), December 2019. Iss. 2. P. 863–879.

Додаткова література

1. O. E. Kostyuchenko, T. V. Kolesnik, Z. V. Bilous, O. V. Tavolzhanskyi. Robotization of manufacturing process: economic and social problems and legal ways of their solution. *Financial and credit activity: problems of theory and practice*. 2019. T. 3, № 30. P. 454–462.
2. Orlovskyi, Ruslan, Kharytonov, Sergiy, Samoshchenko, Igor, Us, Olha, Iemelianenko, Volodymyr. Countering Cybercrime Under Martial Law. *Journal of Cyber Security and Mobility*. 2023. T. 23, № 4. P. 626–241.
3. Ovcharenko, Mykola O., Tavolzhanskyi, Oleksii V., Radchenko, Tetiana M., Kulyk, Kateryna D., Smetanina, Nataliia V. Combating Illegal Drugs Trafficking Using the Internet by Means of the Profiling Method. *Journal of Advanced Research in Law and Economics*. 2020. Vol. 11, n. 4. P. 1296–1304.

4. Гладка Н. М. Боротьба з кіберзлочинністю: напрями вдосконалення кримінального законодавства України. *Науковий вісник Ужгородського національного університету. Серія : Право.* 2020. Вип. 60. С. 139–142.
5. Кримінологія : підручник / за ред. Б. М. Головкіна. Харків : Право, 2020. 410 с.
6. Леонов Б. Д. Методичне забезпечення заходів з класифікації ідентифікації та фіксації кіберзлочинів. *Інформація і право.* 2021. № 1. С. 99–105.
7. Саєнко М. І. Міжнародний досвід протидії кіберзлочинності та кібершахрайству. *Науковий вісник Ужгородського національного університету. Серія : Право.* 2021. Вип. 64. С. 386–391.
8. Таволжанський О. В. Інформаційна безпека України: стан правового забезпечення в контексті глобалізаційних процесів. *Журнал східноєвропейського права.* 2018. № 56. С. 90–105.

Інтернет-ресурси:

1. Офіційний веб-портал Верховної Ради України - <https://www.rada.gov.ua/>
2. Офіційний веб-портал Офісу Генерального прокурора - <https://www.gp.gov.ua/>
3. Офіційний сайт Державної служби спеціального зв'язку та захисту інформації України - <https://cip.gov.ua/ua>
4. Офіційний веб-сайт Міністерства внутрішніх справ України - <https://mvs.gov.ua/>
5. Єдиний державний реєстр судових рішень - <https://reyestr.court.gov.ua/>

СЕНМК

Стандартизований електронний навчально-методичний комплекс кафедри кримінально-правової політики. URL: <https://library.nlu.edu.ua/senmk/itemlist/category/118-kafedra-kriminalnogo-prava-2.html>

НЕІК

Навчальний електронний інформаційний комплекс «Запобігання кіберзлочинності». URL: <https://neik.nlu.edu.ua/moodle/course/view.php?id=1250>

Вимоги викладача

Здобувачі вищої освіти *повинні*: регулярно відвідувати лекції та практичні заняття; систематично й активно працювати на них; брати участь в обговоренні дискусійних питань, використовувати наявні офіційні джерела та доктринальні напрацювання задля продуктивної полеміки та формування власної позиції щодо проблемних питань, переконливо наводити аргументацію при розв'язанні кейсів; якісно виконувати письмові завдання, контрольні роботи тощо. Практичні заняття, пропущені з поважних причин, можуть бути відпрацьовані за попереднім узгодженням із викладачем.

Здобувачам вищої освіти *рекомендується*: брати участь в наукових (науково-практичних) конференціях, конкурсах наукових праць, роботі наукового гуртка кафедри, готувати тези наукових доповідей тощо.

Обов'язковою вимогою є дотримання здобувачами вищої освіти норм «Кодексу академічної доброчесності Національного юридичного університету імені Ярослава Мудрого» (https://nlu.edu.ua/wp-content/uploads/2022/01/kodeks_akademichnoi%CC%88_dobrochesnosti-1.pdf).

Під час аудиторних занять дозволяється використовувати гаджети тільки у навчальних цілях (приміром, для перегляду презентацій лекції, цитування актів, статистичних звітів тощо). Здобувачі вищої освіти також мають можливість користуватися ноутбуками, планшетами, телефонами для ведення конспектів лекцій та відстеження потрібної інформації.

Контрольні заходи

Оцінювання результатів засвоєння навчальної дисципліни «Запобігання кіберзлочинності» передбачає проведення поточного та підсумкового контролю і здійснюється на основі накопичувальної бально-рейтингової системи.

Поточний контроль знань включає:

- контроль якості засвоєння здобувачами вищої освіти програмного матеріалу навчальної дисципліни *на практичних заняттях* із застосуванням таких засобів: усне/письмове опитування, експрес-опитування; вирішення практичних завдань; участь у розробці кейсу; демонстрація презентації; захист есе, реферату тощо. У ході практичного заняття здобувач може отримати оцінку за чотирибальною шкалою (0, 1, 2, 3);

- контроль якості засвоєння здобувачами вищої освіти програмного матеріалу навчальної дисципліни, що проводиться наприкінці модулів у формі колоквіумів. Поточний контроль має на меті перевірку рівня підготовки здобувача у вивченні поточного матеріалу.

Впродовж семестру здобувачі вищої освіти виконують самостійну роботу, в тому числі, у формі підготовки *індивідуальної роботи*. Максимальна кількість балів за індивідуальну роботу – 10 балів.

Формою *підсумкового контролю* знань здобувачів вищої освіти з навчальної дисципліни є *диференційований залік*. Мінімальна оцінка результатів поточного контролю й індивідуальної роботи, за якої здобувач освіти може отримати залік, становить 60 балів.

Критерії оцінювання результатів навчання

Розподіл балів між формами організації освітнього процесу і видами контрольних заходів навчальної дисципліни «Запобігання кіберзлочинності» при підсумковому контролі у формі диференційованого заліку:

Поточний контроль						Індивідуальна робота здобувачів	Підсумкова оцінка знань (диференційований залік)
Модуль № 1		Модуль № 2		Модуль № 3			
п/з	колоквіум	п/з	колоквіум	п/з	колоквіум		
max 15	max 13	max 21	max 13	max 15	max 13	max 10	max 100

Критерії оцінювання (диференційований залік)

Вид контролю	Кількість балів	Критерії (за кожною з оцінок)
Поточний контроль на практичному занятті	Max 3	Відмінне засвоєння навчального матеріалу з теми, можливі окремі несуттєві недоліки.
	2	Добре засвоєння матеріалу з теми, але є окремі помилки.
	1	Задовільний рівень засвоєння матеріалу, значна кількість помилок.
	Min 0	Незадовільний рівень засвоєння матеріалу.
Колоквіум	Max 13	Відмінне засвоєння навчального матеріалу з тем, можливі окремі несуттєві недоліки.
	10	Результати опрацювання матеріалу високі, можлива незначна кількість несуттєвих помилок.
	7	Добре засвоєння матеріалу з тем, але є окремі помилки.
	4	Задовільний рівень засвоєння матеріалу, значна кількість помилок.
	1	Мінімальні результати, достатні для отримання позитивної оцінки.
	Min 0	Незадовільний рівень засвоєння матеріалу.

Оцінка індивідуальної роботи здобувачів вищої освіти: Реферат	Max 10	Питання плану реферату висвітлені повно. Проаналізовані представлені в навчальній та науковій літературі погляди щодо предмета дослідження; на основі їх порівняльної оцінки висловлене особисте ставлення автора до кожного з них, а також дана особиста оцінка запропонованим у літературі пропозиціям стосовно шляхів вирішення таких проблемних питань, які стосуються теми, та (або) висловлені власні пропозиції.
	7	Переважає більшість питань плану реферату висвітлена повно та точно. Одне з питань розкрито недостатньо повно або при його висвітленні допущена суттєва помилка. Проаналізовані основні літературні джерела, рекомендовані кафедрою при написанні роботи на відповідну тему.
	3	Питання плану теми висвітлені поверхово. При написанні реферату використана незначна кількість монографічних та нормативних джерел із числа рекомендованих кафедрою. При розкритті питань плану допущені грубі помилки.
	2	Робота оформлена з помилками та порушеннями кафедральних вимог щодо форми роботи. Робота містить методологічні та змістовні помилки, використано недостатню кількість

		джерел для обґрунтування дослідження та висновків. При захисті виникли труднощі щодо розкриття змісту теми, наведення аргументів стосовно окремих положень роботи та обґрунтованості і доведеності висновків.
	Min 0	Тема реферату не розкрита або в ній виявлено плагіат.
Стаття	10	Наукова стаття рецензується науковим керівником і зараховується публікація статті у фаховому науковому виданні.
Тези	5	Тези рецензуються науковим керівником і зараховується публікація тез доповіді на студентській науково-практичній конференції.
Есе	Max 5	Есе містить ключову ідею, що розкривається у змісті роботи на конкретних прикладах із судової практики, цитатах науковців з висловленням свого власного ставлення до досліджуваного питання.
	3	Есе фрагментарно розкриває ключову ідею, містить методологічні помилки, недостатнє обґрунтування досліджуваного питання.
	Min 0	Тема есе не розкрита або в ній виявлено плагіат.
Презентація	5	За допомогою програми Microsoft PowerPoint або за вибором здобувача вищої освіти іншого зручного програмного забезпечення підготовлено презентацію однієї з тем навчальної дисципліни, що вивчається. Подача матеріалу повинна бути динамічною, цікавою, ілюстративною, з використанням різних видів зображень. Презентація має містити не менше 10 слайдів та повністю розкривати питання.

Диференційований залік Зараховано	100	1. Всебічне, систематичне і глибоке знання матеріалу, передбаченого програмою навчальної дисципліни, у тому числі орієнтація в основних наукових доктринах і концепціях навчальної дисципліни. 2. Засвоєння основної та додаткової літератури, рекомендованої кафедрою. 3. Здатність до самостійного поповнення знань з навчальної дисципліни й використання отриманих знань у практичній роботі.
	90	1. Повне знання матеріалу, передбаченого програмою навчальної дисципліни. 2. Засвоєння основної літератури та знайомство з додатковою літературою, рекомендованою кафедрою. 3. Здатність до самостійного поповнення знань з дисципліни, розуміння їх значення для практичної роботи.

	85	<p>1. Достатньо повне знання матеріалу, передбаченого програмою навчальної дисципліни, за відсутності у відповіді суттєвих помилок.</p> <p>2. Засвоєння основної літератури, рекомендованої кафедрою.</p> <p>3. Здатність до самостійного поповнення знань з дисципліни, розуміння їх значення для практичної роботи.</p>
	75	<p>1. Знання основного матеріалу, передбаченого програмою навчальної дисципліни, в обсязі, достатньому для подальшого навчання і майбутньої роботи за професією.</p> <p>2. Засвоєння основної літератури, рекомендованої кафедрою.</p> <p>3. Помилки й суттєві неузгодженості у відповіді на запитання за наявності знань для їх самостійного усунення або за допомогою викладача.</p>
	70	<p>1. Знання основного матеріалу, передбаченого програмою навчальної дисципліни, в обсязі, достатньому для подальшого навчання і майбутньої роботи за професією.</p> <p>2. Ознайомлення з основною літературою, рекомендованою кафедрою.</p> <p>3. Помилки у відповіді на запитання за наявності знань для усунення найсуттєвіших помилок за допомогою викладача.</p>
	60	<p>1. Прогалини в знаннях з певних частин основного матеріалу, передбаченого програмою навчальної дисципліни.</p> <p>2. Наявність помилок у відповіді на питання на запитання.</p>
Не зараховано	55	<p>1. Відсутність знань значної частини основного матеріалу, передбаченого програмою навчальної дисципліни.</p> <p>2. Неможливість продовжити навчання або здійснювати професійну діяльність без проходження повторного курсу з цієї дисципліни.</p>

Шкала підсумкового педагогічного контролю (диференційований залік)

Оцінка за шкалою ECTS	Визначення	Оцінка за національною шкалою	Оцінка за 100-бальною шкалою, що використовується в НІОУ
A	Відмінно – відмінне виконання, лише з незначною кількістю помилок	зараховано	90 – 100
B	Дуже добре – вище середнього рівня з кількома помилками		80 – 89
C	Добре – у цілому правильна робота з певною кількістю незначних помилок		75 – 79

D	Задовільно – непогано, але зі значною кількістю недоліків		70 – 74
E	Достатньо – виконання задовольняє мінімальні критерії		60 – 69
FX	Незадовільно – потрібно попрацювати перед тим, як перескладати	не зараховано	35 – 59
F	Незадовільно – необхідна серйозна подальша робота, обов'язковий повторний курс		0 – 34